

Preek 4 februari 2024
HWS Ontmoetingskerk
Doopdienst
Filippenzen 3:1-11

Gemeente van Jezus Christus,

We hebben de woorden van Paulus gehoord: 'In mijn ogen is het waardeloze troep'. Waardeloze troep... Dat is een harde uitspraak. Dat vinden wij op zichzelf nog niet eens zo gek. Wij wonen in het nuchtere Holland, mensen zeggen vaak gewoon waar het op staat. Zeker als het anoniem kan, bijvoorbeeld via social media. Daar klinken talloze ongenueanceerde meningen, die vaak geen rekening houden met de gevoelens van een ander... Wij zijn dus wel gewend dat mensen geen blad voor de mond nemen en zichzelf gewoon uitspreken...

Maar in de tijd van Paulus was dat anders. Schrijvers namen de tijd om hun mening op papier te zetten, en vaak klonk het heel mooi en politiek correct. Je moest heel goed lezen of luisteren wat de schrijver nu eigenlijk precies probeerde te zeggen. Zo kennen we Paulus normaal gesproken ook. Maar hier is hij heel recht voor zijn raap: 'In mijn ogen is het waardeloze troep'.

Waar heeft Paulus het hier over, waar spreekt hij zo neerbuigend over? Paulus heeft het over zijn leven voor zijn bekering tot het christelijk geloof. Hij spreekt over zijn besnijdenis, over zijn afkomst, over zijn inzet en enthousiasme voor het Joodse geloof. Dat heeft jarenlang zijn leven vorm gegeven, hier vond hij zijn levensdoel... 'In mijn ogen is het waardeloze troep'. Zo... Laat dat even op je inwerken. Paulus heeft het over alles wat hij ooit belangrijk vond, en nu waardeloze troep. Andere vertalingen hebben vuilnis, vuiligheid of drek... Daar tegenover staat het geloof in Jezus Christus, dat is winst... Maar om zo te spreken over zijn voorgeschiedenis... Dat is nogal wat.

Het lijkt er bij Paulus op dat er een breuk is tussen het leven vóór zijn bekering, en het leven erna. Het oude is 'waardeloze troep', het nieuwe is winst. Zie jij dat ook zo in je leven? Zou dat moeten volgens Paulus? Laten we deze bijbeltekst onder de loep nemen. Allereerst kijken we naar wat die waardeloze troep bij Paulus nu precies is, daarna kijken we naar dat bekeringsmoment, wat is nu geloof en wat niet? En ten slotte staan we stil bij de winst van het geloof.

Allereerst dus die waardeloze troep van Paulus. Hij noemt verschillende dingen: 'Ik werd besneden toen ik acht dagen oud was en behoor tot het volk van Israël, tot de stam Benjamin, ik ben een geboren Hebreëer met de wetsopvatting van een farizeeër, ik heb de gemeente fanatiek vervolgd en ten aanzien van de rechtvaardigheid die de wet voorschrijft was er op mij niets aan te merken.'

Paulus werd, precies zoals in de Joodse wet stond voorgescreven, besneden op de achtste dag. Vanaf het allereerste begin hoorde Paulus dus bij het verbond tussen God en het volk Israël. Paulus was dus geen prozeliet die later na lang overwegen tot geloof kwam, nee vanaf het allereerste begin. En hij hoorde ook tot het volk Israël. In de tijd van de Hasmoneeën, dat is de tijd voordat koning Herodes aan de macht kwam, werden veel heidenen gedwongen om zich te

besnijden, om ook Jood te worden. Maar Paulus hoort daar niet bij, hij is een echte Israëliet. En ook nog eens uit de stam Benjamin. Eén van de twee stammen die trouw bleven aan het koningshuis van David. De eerste koning, koning Saul, kwam voort uit deze stam. Paulus was ook een geboren Hebreëer, iemand die van jongs af aan opgegroeid is met de Hebreeuwse taal. Dat was bijzonder. In Israël werd vooral Aramees gesproken. De meeste Joden konden geen Hebreeuws. Het was een dode taal die alleen nog in religieuze zaken werd gebruikt. Maar Paulus is die taal machtig. In Handelingen lezen we een keer dat hij in het Hebreeuws tot zijn volksgenoten spreekt, dat maakt dan een diepe indruk. Verder was hij één van de farizeeën. In die tijd hoog in aanzien, zij werden gezien als zeer trouwe gelovigen. En Paulus was een rijzende ster binnen het Jodendom. Hij had de verantwoordelijkheid gekregen om de christelijke gemeente te vervolgen, een belangrijk leider. Waar ook nog eens niets op aan te merken viel wat betreft de Joodse wet.

Vanuit een Joods gezichtspunt is dit een zeer, zeer indrukwekkende cv. Paulus geeft hier het beeld van zichzelf dat hij de meest religieuze van de meest religieuzen was, de beste van de beste, eerste Jood onder de Joden. Vanuit een Joods perspectief gedacht is er bijna geen beter mens denkbaar dan wie Paulus was... Maar dan... Op de weg naar Damascus spreekt Jezus. Paulus komt tot geloof in de persoon wiens volgelingen hij vervolgde. En dan... Dat hele indrukwekkende cv, Paulus zegt: 'In mijn ogen is het waardeloze troep'.

Voor ieder die beseft wat voor cv Paulus hier heeft zijn de woorden over waardeloze troep schokkend. Onvoorstelbaar... Je kunt het een beetje vergelijken met iemand die een natuurtalent is op een bepaald vlak in onze samenleving. Summa cum laude van een geweldige universiteit, ridder in de orde van Oranje-Nassau, CEO functie met een salaris met meer dan zes nullen... 'In mijn ogen is het waardeloze troep'. Om te komen tot waar Paulus gekomen was voor zijn bekering wordt er veel van je gevraagd. Talent, kennis en ervaring, maar bovenal kei- en keihard werken. Paulus gaf zichzelf volledig... Maar toen kwam hij tot geloof... 'In mijn ogen is het waardeloze troep'.

Paulus kwam tot geloof... Hoe doe je dat eigenlijk? Tot geloof komen, en wanneer geloof je nu wel of niet? Sommige mensen zouden wijzen op je daden. Als je maar goed genoeg leeft dan ben je gelovig. Of als je maar vaak genoeg naar de kerk gaat dan ben je gelovig. Of als je die ene bijzondere ervaring hebt meegemaakt, dan ben je gelovig... Maar is dat wat het geloof is? Sommige mensen die met de ontkerkelijking zijn afgehaakt lijken dat wel te denken. Ze zeggen bijvoorbeeld: 'toen ik jong was ging ik trouw elke zondag naar de kerk, maar het sprak mij niet aan, ik vond het maar saai. En daarom geloof ik nu niet meer.' De gedachte erachter is dat kerkgang en geloven samen vallen, maar dat is niet zo. Ik denk dat het verlangen om actief onderdeel te zijn van een geloofsgemeenschap een logisch gevolg is op het geloof, maar het is niet hetzelfde als geloof.

Wat is geloof, wanneer geloof je? Ik denk dat je gelooft wanneer je het genadegeschenk van Jezus Christus aanneemt. Voor de één is dat een heel helder en duidelijk moment, toen gebeurde het... En voor de ander is dat een groeiproces waarna je beseft ja, ik heb Jezus als redder geaccepteerd. Misschien is dat voor

jezelf dan ook wel echt een ontdekking, een verrassing: 'ja, nu geloof ik.'

En dan de vraag: wat moet je kunnen, wat moet je doen, wat moet je bereikt hebben om Jezus als redder te aanvaarden? Het antwoord is... Helemaal niets... Het geloof is volledig gratis en voor iedereen beschikbaar...

Dat vinden veel mensen lastig om te bevatten. Het gaat ook zo volledig in tegen onze cultuur, tegen wie we als westerse mensen zijn. Want overal telt mee wie je bent, wat je kunt en wat je gepresteerd hebt. Voor een nieuwe baan word er naar je cv gekeken. Op school en op je werk word je afgerekend op je prestaties. Bij het zoeken van vrienden of een levenspartner hebben we vaak al een oordeel geveld nog voor we iemand gesproken hebben. En hoe snel zetten we mensen wel niet in een bepaald vakje vanwege huidskleur, leeftijd of uiterlijk? Wie je bent, wat je komaf is en wat je kunt en bereikt hebt in je leven is bij vrijwel alles doorslaggevend in onze maatschappij... En anders draait het nog wel om hoeveel geld je te besteden hebt... Maar niet in het geloof.

Jezus zegt als het ware tegen ieder van ons, tegen jou heel persoonlijk: 'Ik houd van je. Ongeacht wat je kunt of niet kunt je bent geliefd... Of je nu veel verkeerde dingen hebt gedaan of altijd voorbeeldig hebt geleefd, mijn liefde is er voor jou... Voor mij maakt het niet uit hoeveel geld je op je bankrekening hebt staan, ik wil jou de schatten van het Koninkrijk van God geven...' Dat is Jezus... Dat is de kern van het geloof... Jezus geeft jou het geloof, heet zichzelf gegeven, uit liefde, voor niets. Het geloof is gratis, een geschenk in liefde voor jou...

Wij vinden dat vaak maar moeilijk te bevatten. Zo hoor ik bijvoorbeeld regelmatig als ik met mensen praat over de dood, en over het komende leven, dat men denkt dat ze goed geleefd hebben, en dus wel goed terecht zullen komen... Maar dat is een heel gevaarlijke gedachte... Want of we in het Koninkrijk van God komen hangt niet af van hoe we geleefd hebben. Dat hangt af van het geloof, dat wat ons gegeven wordt. De moordenaar aan het kruis kreeg bijvoorbeeld ook de belofte van het eeuwige leven, maar hij had er geen enkel recht op. Toch werd het hem gegeven. Zo ook wij. Wij hebben er vanuit onszelf geen enkel recht op, wij kunnen het Koninkrijk van God niet verdienen. Het wordt ons gegeven, uit liefde, uit genade door Jezus.

En heel mooi, heel goed als jij goed leeft, maar daarmee kun je het Koninkrijk niet verdienen. Dan bouw je niet op Jezus, maar op jezelf, op je eigen daden, op je eigen prestaties. En heel simpel gezegd: dan kun je maar beter een heel slecht mens zijn dan een goed mens. Want als slecht mens weet je tenminste dat je het zelf niet zult behalen. Als goed mens kunnen jouw daden, jouw eigen rechtvaardigheid in de weg staan naar God. En dan zijn die goede daden niets waard, dan is het eerder een obstakel, dan is het waardeloze troep...

Calvijn gebruikt hier een mooi beeld. Hij vergelijkt het met een graanschip. De inhoud van het graanschip, het graan, is zeer waardevol. Mensen kunnen erdoor leven. Maar wanneer het schip in een storm terecht komt en dreigt te vergaan. Kan het voor de bemanning de enige mogelijkheid tot overleven zijn om de lading overboord te gooien. Het kostbare graan is dan

waardeloze troep dat weggegooid wordt, om gered te worden. Zo zijn onze goede daden in zichzelf waardevol, maar wanneer het gaat over het geloof en ze ons in de weg staan naar Christus is het waardeloze troep...

Zo ook bij Paulus. In de ogen van mensen was er geen mens rechtvaardiger, beter dan hij. Als iemand het Koninkrijk van God uit zichzelf zou verdienen was hij het wel... Zo dacht Paulus zelf ook. Maar dan staat zijn eigen rechtvaardigheid hem in de weg op weg naar Christus, dan is het waardeloze troep. Paulus zegt het zo: 'In mijn ogen is het waardeloze troep, want ik wil Christus winnen en één met Hem zijn – niet dankzij mijn eigen rechtvaardigheid door het naleven van de wet, maar dankzij de rechtvaardigheid die er is door het geloof in Christus en die God toekent op grond van geloof.'

Daarom vind ik het ook zo mooi dat we vanochtend Jesse en Julian hebben mogen dopen. Zij hebben zelf helemaal niets gepresteerd dat hen het recht zou geven om gedoopt te worden, om bij Christus te mogen horen. Maar zelfs voor hen, of misschien wel juist voor mensen zoals zij, is het geloof. Jezus zegt Ja tegen hen. Dat verdienen zij niet, en wij hebben het ook niet verdiend, maar God geeft het om niets.

En wanneer je gelooft dan ben je een kind van God, erfgenaam van het Koninkrijk van God. En dat is kostbaar. Wij vellen vaak een waardeoordeel over een ander. Je bent goed of niet goed genoeg in mijn ogen. Maar wij geloven, wij weten, dat wat er ook gebeurt wij altijd goed genoeg zijn in de ogen van de Allerhoogste. Wij horen er volledig bij. En dus ontlene wij onze waarde, onze identiteit niet aan wat anderen of wat wijzelf van ons vinden. Wij ontlene onze levenswaarde aan ons 'kind-van-God' zijn.

Wanneer wij een slechte beoordeling krijgen op school of op ons werk, hoeft het ons ten diepste niet te raken want wij zijn goedgekeurd door God. Wanneer wij het moeilijk hebben en onszelf vertwijfeld afvragen waar we het allemaal voor doen, dan weten we dat Jezus het allemaal al voor ons heeft gedaan. Wanneer wij ons zorgen maken over de toekomst en hoe het leven voor ons zal zijn, dan borrelt bij ons de hoop in ons hart op omdat ons het Koninkrijk van de hemel is beloofd...

Wij vinden ons leven, onze identiteit in Christus. Al het andere is daarbij vergeleken van minder waarde. Als het ons in de weg staat naar Jezus is het zelfs waardeloze troep. Maar door het geloof, in Christus gaat het extra blinken, wordt het nog waardevoller. Want daar vinden we de kostbaarste schat. Dat is alles waard. Meer dan wij ooit kunnen betalen. Maar het wordt ons gegeven, uit liefde, in genade door Jezus Christus.

Die belofte klonk vandaag voor Julian, voor Jesse, en klinkt elke dag opnieuw ook voor jou. Heb jij Jezus al aangenomen als redder? Hij houdt van jou, je bent geliefd! In Hem zijn wij kind van God, erfgenaam van het Koninkrijk. In Jezus ontvangen wij de meeste kostbare schat. Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410